

РУЗВЕЛТ ЗАРЯДЖУЄ ЧОТИРОДНЕВНУ БАНКОВУ МОРАТОРІЮ

ВАШИНГТОН. — Президент Френклін Рузвелт, обнявши владу, вівдуб з членами свого кабінету і з фінансовими знавцями конференцію, а по ній оголосив прокламацію, якою зарядив чотири-днівну банкову мораторію на цілі Злучених Держав. Мораторія триватиме включно до четверга, 9 березня.

Президент подає, що зарядив мораторію на те, щоб задержати вивіз золота за границю, як теж унеможливити витягання депозитів з боку переїздячої людності. За час мораторії банки зможуть приготувати більшу скількість готівки, а публіка може прийти до розваги і зрозуміти, що неопортівне витягання з банків одинцями може довести край до шкідливої фінансової анархії. Президент запевняє, що нема найменшої причини до переїзду й витягання з банків готівки.

ВИДАВАТИМУТ ГРОШЕВІ ПОСВІДКИ.
ВАШИНГТОН. — Секретар скарбу уповноважить деякі банкові інституції до видавання довжних посвідок, які заступлять у грошеві обороти готівку. Кліринггауз у Нью Йорку уже друкує такі посвідки.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ КОНГРЕСУ.
ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт скликає в четвер, 9 березня, надзвичайну сесію нового конгресу. Отсей конгрес радитиме включно над банковою ситуацією. Догодуються, що держава перебере певну гарантію за якусь частину зложених у банках депозитів.

Крім того конгрес радитиме над тим, щоб держава перебрала більшу контролю над банками.

ЗОЛОТА СТОПА БУДЕ ЗАДЕРЖАНА.
ВАШИНГТОН. — Секретар скарбу, Віллем Вудін, запевняє, що золота стопа буде далі задержана. Президент Рузвелт хотів своєю прокламацією задержати тільки витягання золота з Федерал Різерв Бенк. І дуже можливо, що та заборона щодо золота буде далі вдержана. Але це є тимчасове зарядження. Воно не означає, що Злучені Держави залишають золоту стопу.

КОНФЕРЕНЦІЯ ГОВЕРНОРІВ.
ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт вівдає наради з гвернорами стейтів. Обговорює з ними справу одностайності акції у боротьбі з банковою кризою.

В НЬЮ ЙОРКУ НЕ ЗВЕРТАЮТЬ УВАГИ НА МОРАТОРІЮ.
НЬЮ ЙОРК. — Мораторія не зробила на Нью Йорк особливого враження. По багатьох склепах брали замість готівки довжні посвідки.

ДОПОМОГА БЕЗРОБІТНИМ У ГОТІВЦІ.
НЬЮ ЙОРК. — Гарві Гібсон, голова Допомогового Комітету, запевняє, що допомоги безробітним будуть, не звертаючи уваги на мораторію, виплачувані далі в готівці.

ЛЯКАТИСЯ ТРЕБА ХІБА ПЕРЕЛЯКУ.
НЬЮ ЙОРК. — Джейс Ізидор Штраєв, президент відомого торговельного дому „Р. Г. Мейс Ко.“, вивдав відозву, в якій заявляє, що виплатить всім 8,000 робітникам, занятим у його компанії всі заробітні платні готівкою. Він каже, що має довіру до влади й до американських банків. І має страх тільки перед страхом загалу. Боїться тільки того одного лиха, шкідко таксама, як лякається його президент Рузвелт.

ЗАЛИШАЛИ ЗОЛОТУ СТОПУ ВСЬОГО ДВОМА НАВОРАТАМИ.

ВАШИНГТОН. — Злучені Держави, завівши золоту стопу, виступили від неї тільки два рази на протязі цілої сторії, а це в 1861 р., підчас Горжанської Війни, і в 1917 р. підчас світової війни.

В АМЕРИКАНСЬКИХ БАНКАХ НАГРОМАДЖЕНІ ВЕЛИЧЕЗНІ СУМИ.

ВАШИНГТОН. — Яка є величезна сума в американських банках, платити найкраще по виказі одного ньюйорського стейту, який подає, що з днем 1 січня 1933 р. було в ньюйорським стейті 480 банкових інституцій, які мали депозити на \$11,461,746,000.

ГУВЕР ГОТОВИЙ ДО ПОМОЧІ.
НЬЮ ЙОРК. — Бувший президент Гувер вівдає свою подорож і рінняє остатись якийсь час у Нью Йорку, щоб бути до диспозиції нового уряду, колиб він шукав у нього який поради чи помічі.

ДУХОВЕНСТВО ЗА РУЗВЕЛТА.
НЬЮ ЙОРК. — По всіх церквах, домах молитви й синагогах хвалили характер нового президента Френкліна Рузвелта й висказували надію, що він заведе в краю порядок

ВЗИВАЄ ВЕТЕРАНІВ ДО НОВИХ ЖЕРТВ.
ВАШИНГТОН. — Перша бесіда президента оголошена через радіо, була звернена до ветеранів. Він визнає їх до жертв у часі спокою. Каже, що ті жерти є таксамо тепер потрібні як підчас війни. Тільки, що тепер вимагається жертв матеріяльних.

ПОЛІСЯ ПІСЛЯ ПАЦІФІКАЦІЇ

Польська, прихильна урядові Плуудського газета „Курєр Віленський“ помістила статтю, в якій описує відносини на Поліссю після недавніх селянських заворушень і військових карних експедицій. Газета пише, що цілі села в тих околицях цілком опустіли. В деяких селах лишилися лише жінки, старі й діти, в деяких нема навіть жінок. Тюрми переповнені і скількість розстрілів величезна. Газета пише, що селяни на Поліссю були у зореві й чекали лише на відповідний час, щоб почати повстання.

БЕНЕШ ВІСНЯНОЄ.

Чеський міністер справ закордонних, Бенеш, назвав ідіотичними розмови про те, що мала антанта підписала воєнний договір, на підставі якого вразі війни Румунії з Росією Чехословаччина малаб окупувати Угорщину.

Бенеш твердить, що ніякого воєнного договору між державами малої антантї нема, а існує між ними лише політично-економічне порозуміння.

ДО ЧОГО ДОВОЛО ЧОЛОВІКА ШИРОКЕ СЕРЦЕ.

Армадо Ортіз у Мексику (Місті) має широке серце. Він мів в один час любити свою жінку і це 18 дівчат. Та послухайте, що чо не допорождало. Він хотів, щоб і його жінка і кожда любовниця мала вигоду. Для кождої з них удержував окрему хату і ставив, щоб і в хаті нічого не бракувало. А що це коштувало гроші, то він визнає красти. Його крадіжки ставали все смішніші й смішніші, аж остаточно його зловлено при надто смійли крадіжці.

Армадо Ортіз був настільки справедливий, що для кождої хати, яку удержував, він вкрив радіо. Щоби між його любовницями не було задрозости, він гостив у них строго по черзі. Коли до одної приходив одного тижня в поудне, то на другий тижень приходив до неї в 2-ий годині поуднодні і т. д.

НЕЩАСЛИВИЙ СКОК З ПОІЗДУ.

Поїздом з Ковая до Львова їхав вечером дармовий пасажир, Микола Тарасюк з Поуржину, що всім у Сокалі. Під Львовом увійшов до вагону „Кольцового, на вид якого Тарасюк вискочив з поїзду, і це не щасливо, що зламав ногу. Высланим спеціально паротягом привезено нещасливця до Львова.

ЗАГАДОЧНЕ ВБИВСТВО.

Каз. Смолинський, поручник летуського полку зі Львова, забавлявся в ресторани зі своїм приятелем Влад. Єднорогом, а потому рішми обстріляти самогубством у потяї. Ввлі до П. ка. особового і потягу, що їхав зі Львова до Перемишля, і перед Зямпою до Володо Єднорог стріляв до Смолинського, кладучи його трупою на місці. Описія приляжів собі дулю револьвера, але револьвер затявся і Єднорог стратив охоту до самогубства. Тимчасом стану обстріляв по перед смертю Смолинський потягнув за охорону ливну, тріпався на стаї в Зимній Волі, а Єднорогом заопідувалася сілчка влада.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ПРИЙМАЄ 40-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ.

Чехословаччина готова перша в світі проголосити 40-годинний тиждень праці, без уваги на те, чи яка нині держава зробить це, чи ні. Уряд, перестудіювавши уважно відносини промислові та економічні, вважає, що прийшла пора на те, щоб зпровадити 5-денний тиждень праці по вісім годин денно, або якесь інше розложене годин, щоби робітник не працював більше як 40 годин на тиждень. Цкава річ, що з боку фабрикантів нема опозиції до цього плану. Експерименти з короткими годинами праці провадили до сілї Італія в цілі зменшення безробітї. Можна сподіватись, що й Італія проголосить короткий тиждень праці.

ЩОСЬ, ЯК У ПОЛЬЩІ.

Іван Козак з Ракошїна (Підкарпаття) заскаржив ракошїнських жандармів, що його били при задержанні. Не вдалося йому доказати правди. Жандарми потім заскаржили його за образи чести й ужгородський краєвий суд засудив його на 2 місяці в'язниці. Кара є безумною. Козак далі не апелював.

НОВИЙ ГАЗ.

„Деякі Геральт“ подає, що француські летуни робили в африканських джунглях спроби з новим газом, який паралізує все створіння на протязі 10—18 годин. Англійська преса поширює думку, що цей газ, примінений у часі майбутньої війни, унеможливить кожному воєнну акцію, й то без жерть у людях.

ЖИЛА 20 ЛІТ ЯК МУШІНА.

В Австралії коло Парамату мав один фермер парубка Сміта, який довгий час служив коло кождої з найменшого козеді. Вестакі фермер звільнив Сміта, бо підозрівав, що він є жіночкою. Сміт заскаржив фермера, але програє, бо лікар ствердив, що Сміт є цілком нормальною жіночкою. Сміт оповідала, що вона 20 літ тому покинула як 12-літню дівчину батьківський дім і переїздала за хлопця заробляла на своє життя.

ПАРУБОЦЬКІ ПОРАХУНКИ.

В Гордієві, пов. Мостиска, два парубки Ст. Лозовський і Ол. Башак напали на Мих. Солянського й побило його до крові, лишили на дорозі. Тут він замера. Обоє винуватців арештовано. — В Жовтанцях, пов. Жовква, Сень Віхонєв стріляв з криса до Гр. Зявця й ранив його в живіт. Напаєніска арештовано, а раненого вивезено до шпиталю. — В Романиці, пов. Рудки, Іван Андрух постріляв тяжко Степана Яремка. Пішов до Івано-вої хати.

ЗГОРІЛО МАЙЖЕ ЦІЛЕ СЕЛО.

У Волі Полголівній коло Сянока вивухла пожежа, яка скоротила обхопила майже ціле село. По кількогодньому радуванню вдалося залокалювати вогонь. Згоріли 36 забудовань, 5 корів і 3 безрогої. В час ратувочної акції погарячили три особи. Населення сидить під голим небом. Шкоди вивнісли коло 80 тисяч злотих.

ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ЯРМА.

Пресові агенції в Берліні й Лондоні подають, що блан Ростопа над Діном прийшло до великих заворушень у звязку з заколом, який висловлює значну частину місцевих селян. Військові відділи сильно опорожнюють села і забирають людей, мушин і жінок. Серед кубанських козаків вивбух теж організувавший опір, наслідком якого переведено жорстоку націоналізацію. Видано смертний приказ на 600 осіб. Вислано з цього району 1,500 днів.

Повідомлюють теж про повстання селян на Сибірі, а саме в районі залізничної лінії Новомиколаєвсь-Барнаул. Оголошено стан облоги. Коло Миколаєвська участь бої, в яких брало участь кількадесят тисяч селян. Успіх повстання пояснюється тим, що деякі військові відділи перейшли до них. З Москви мають відійти на Сибір значні військові сили. Тимчасом повстанці звернули до всього населення Радянщини з покликком, щоби скинуло большевицьке ярмо.

СПОРТОВА СУДОВА РОЗПРАВА.

У краківському суді відбулася розправа проти судді коного м'яча, Готліба. Він закинуво второму судді, Зайдлерови, що його перекрутила львівська „Погонь“ і він вів сторонишню змагання Погоні з ЛКС. Суддю Готліба засудили на 14 днів арешту за зміною на грошеву кару.

ГОЛОД У СИРІ.

В Сирії мешканці 104 сіл голодують та масово гинуть. Селі померли понад 60 осіб. Десяти усе випродують, щоби мати за що купити кусок хліба. Поширюються в застрашаний спосіб грабїжі і вломи.

ПОВСТАННЯ НА СИБІРІ.

Повстанчий рух на Сибірі приймає шпраз більший розмір, наслідком чого радянська влада проголосила воєнний стан. З Іркутська відійшли на повстанчий фронт великі військові сили. Всі місцевости між Чітою та Іркутськом обсадили червоноармії. Повстанці появились в останньому часі в районі Красноярськї й Канська; декунди приступило до них війська.

На основі урядових відомостей число повстанців дійшло до 40 тисяч. Повстанці відішли появились вде біля Томськя й захопили потяг зі зброєю та муніцією. В Барнаулському повстанці напали на державний банк, частину урядових побиравали і забрали з каси 26 мільїонів рублів.

На думку радянських кол повстанчий рух на Сибірі організувала чужа рука (натяк на Японію). Як доказ вказують на факт, що повстання вивбухло переважно в округах, які межують з пологою японських впливів і в часі загострення взаємин між Радянщиною й Японією.

ЗА ОБРАЗУ РЕЛІГІЇ.

Окружний суд у Любліні займався справою польського письменника „Лободовського“, що видав збірку своїх віршів п. з. „Червона кров“, у якій допустить образи реалії. Автор засудили на два роки в'язниці з припиненням карї на три роки.

ГОЛОДОВІ БУНТИ В РОСІЇ

ГОЛОДНІ НАПАЛИ НА ДІМ СТАЛІНА ПІД МОСКВОЮ. ВБИТО 400 ГОЛОДНИХ „БУНТАРІВ“.

ТОКІО (Японія). — Інформації, які прийшли сюди з Росії, подають, що з причини голоду в радянській Росії все частіше відбуваються бунти населення проти комунистичної влади. Відомости подають, що 20 січня великий натовп голодних людей старався дістатися до в'їзду під Москву, в якій живе Сталін. Війська вратували Сталінський дім від нападу й розгрома, стрільючи в „бунтарів“. Притім убито 400 осіб.

Відомости з Сибіру подають, що там серед селянства повстання проти влади не вгає, а напакі, ще більше розростається. Особливо поважні повстання йдуть у районі Іркутська. Числять, що на Сибірі є найменше 80,000 повстанців, до яких приналежали навіть місцеві комунистичні та жовніри з червоної армії. Отже становище радянської влади на Сибірі дуже поважне й загрожене.

Японці не вірять усім відомостям про повстання й бунти проти радянської влади, але вважають, що вони мають під собою ґрунт, бо настільки приходять з різних джерел з невеликими відмінами. Всеж Японці певні, що протіурядовий рух і заворушення в Радянщині значно більші, ніж про них говорять радянський уряд.

ГІТЛЕР „ВИГРАВ“ ВИБОРИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Вже підрховано 90% голосів, які населення Німеччини подало підчас парламентарних виборів у Німеччині 5 березня. З підрхованих голосів видно, що партія Гітлера та ті, які його будуть підтримувати при владі, одержали значну більшість голосів на виборах. Отже Гітлер тепер має в парламенті потрібну йому більшість, щоб далі зберігати видимість парламентарного устрою в Німеччині.

Ці вибори показали, що німецькі соціал-демократи, націоналісти (не Гітлерівці) та деякі дрібні партії мають добре вироблених своїх прихильників і членів, бо, не вважаючи на всі старання Гітлера зломити їх, одержали в парламенті майже стільки абсолютних мандатів, скільки вони мали й у попередньому парламенті. Найбільше страпила комунистична партія, на рахунок якої збільшилася голоси Гітлерівців.

Усі сподіваються, що Гітлер буде безоглядно впроваджувати свою диктатуру в Німеччині.

ЯПОНІЯ ЗВІЛЬНЯЄ ДЖЕГОЛ ВІД РЕШТИ КИТАЙСЬКОЇ АРМІЇ.

ТОКІО (Японія). — Японська армія, яка наступала на провінцію Джегол, тепер закінчує повну окупацію цієї провінції. Решту китайської армії, розбитої на численні відділи, які стратили звязок між собою, тепер приперто до великого китайського мурі і вона старатється перебраться на територію властивою Китаю.

Китайська армія, яка має свій штаб у Пекіні, замкнула всі переходи з провінції Джегол до Китаю й не допускає туди надобитків китайської манджурської армії.

КИТАЙЦІ МАЮТЬ ВЕЛИЧЕЗНІ СТРАТИ.

ШАНГТАЙ (Китай). — Китайський націоналістичний уряд подає, що в Манджурії китайська армія зазнала величезних страт. Японці тисячами вбивають китайських воєнків, які зпочатку старалися дати рішучий опір японському наступові.

Китайці нараховують багато тисяч убитих, поранених і без вісті пропавших воєнків. Найбільші війська буншого губернатора Манджурії, Ченг-Гсіо-Лянга, остаточно знищені.

В АНГЛІЇ ЗАДОВОЛЕНІ З ПРОМОВИ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА.

ЛОНДОН (Англія). — Промова президента Рузвелта, яку він виволоєс підчас прийняття президентського становища, викликала в цілій Англії велике задоволення. Тут уважують, що Рузвелт буде йти по шляху співробітництва з Європою взагалі, а з Англією зокрема.

Всі признають, що президент Рузвелт говорив відважно й отверто про теперішній тяжкий час та про необхідність напружити всі сили, щоби з нього вибратися.

ШВАЙЦАРІЯ НЕ ВПУСКАЄ ДО СЕБЕ ВОРОГІВ ГІТЛЕРІВЦІВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Уряд збільшив охорону своїх кордонів, стараючись не пускати до себе втікачів з Німеччини, які є ворогами гітлерівського уряду. Таксамо й зі сторони Німеччини на кордоні збільшено охорону, щоб не випускати за межі Німеччини ворогів диктатури Гітлера.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 31-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕПЛАТА:	
Three cents a copy		Подинокое число три центи.	
One year \$ 7.00	На рік \$ 7.00	На рік \$ 7.00	
Six months \$ 3.75	На пів року \$ 3.75	На пів року \$ 3.75	
Three months \$ 2.00	На три місяці \$ 2.00	На три місяці \$ 2.00	
Foreign and Jersey City Rates:		В Державі Свободи і Зарубіжжю:	
One year \$10.00	На рік \$10.00	На рік \$10.00	
Six months \$ 5.50	На пів року \$ 5.50	На пів року \$ 5.50	
Three months \$ 2.75	На три місяці \$ 2.75	На три місяці \$ 2.75	

За оголошення редакція не відповідальна.
Адреса: "СВОБОДА", Р. О. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОЗПОРЯДОК ЧИ ПРОВОКАЦІЯ?

Як доносить з Вашингтону, департамент праці видає розпорядок, котрий не має собі рівного в історії імміграції. На основі цього розпорядку маються брати відтиски пальців з кожного чужинця, який приходить на постійний побуток до Злучених Держав. Якщо цей розпорядок увійшов у життя, то мали би такі відтиски брати не тільки з чужинців, котрі прибувають на постійний побуток сюди вперше, але й від тих, що тут уже були перешедши, виїхали, а потім вертаються.

Розпорядок є до того ступня небувалый, що майже ніхто з урядників департаменту праці, ні його імміграційного відділу, не хотів його оборонити, ба навіть його пояснити. Декотрі навіть не хотіли підтвердити його видання, а комішенер імміграції в ньюйоркській порті, признавши його видання, сумнівався, чи він коли увійде в життя.

Розпорядок цей справді горадальний. Відтиски з пальців робиться з злочинців. Знають це усі, знають і іммігранти. Можемо собі тепер легко представити почування іммігранта, коли їх з наблизненням до порту стануть зганяти в одну велику кімнату для роблення відтисків пальців. Можемо собі теж уявити, який вплив буде мати цей досвід на відношення тих людей до своєї прибраної вітчизни. Коли гріба понеділка урядована не раз на все ворожо настроєвала поштурмуваного іммігранта, то який слід злинить у його душі те, що його пригнали до краю трактувати як злочинця? Що за провінція буде він бачити в статті Свободи, на якій урядовці संबодолобного Вуйка Сема будуть притискати пухлики іммігрантам, старим і молодим, матерям жінок і дітей, до чорнила та відбитки їх на папері? Багато з них благословили хвилю, коли вони втекли з краю, де людина складається з них, коли вони вступили до порту, і певно багато з них будуть проклинати хвилю, коли вони ввійшли до краю, де іммігрант не людина, а шмєк у році калемованої худобини.

На що й по що це потрібне? Не потрібне воно Америці ні американському народові, ні американській державі. Ім воно може тільки пошкодити. Не може бути щасливим нарід, серед котрого живе велика маса людей, у грудях котрих кишить обурення на образи. І не вийде це на здоров'я संबодолобним Американцям, бо коли заведуть відтиски пальців на чужинців, то не довго треба буде ждати того часу, коли будуть робити відтиски з уродженців. Тоді Америка з краю свободи перемініться на велику тюрму, в котрій буде правити поліцейська палка.

АДОЛЬФ ГІТЛЕР НА ЧОЛІ НІМЕЦЬКОГО УРЯДУ (Доніс з Берліна)

Кінець січня приніс Німеччині нову політичну зміну: замість генерала Шлайхера президент Гітленбург призначив першим міністром Гітлера, провідника націонал-соціалістичної робітничої партії (так називається офіційно партія німецьких фашистів). Новий прем'єр не знайшов більшості в дотепершнім парламенті й розв'язав його. Нові вибори відбудуться 5 березня 1933 р.

Гострий на язык Гітленбург прийняв і своїх маюстрами Ольденбург-Януса пусив був не так давно крилате слово про передумову допущення німецьких фашистів до влади: треба їм позбутися нужи (енгтайв верден), а тоді, мовляв, тільки можна пустити Гітлера з товаришами за один стіл із шляхетними панями. Очевидяки тепер німецькі великі пани дійшли до того переконання, що в фашистичній партії дезінфекція зроблена й що їхньому здоров'ю галапаси не загрожують.

Не минуло ще й пів року від того часу як Гітлер вимагав від Гітленбурга всієї влади в Німеччині для себе й своєї партії. Тому чотири місяці фашисти вшастували були в Берлін страйк разом з комуністами проти тодішнього прем'єра Папенга. Тепер Гітлер має в своєму кабінеті того самого Папена, як свого заступника. І загрожує комуністам наву, ворішми карами. Окрім Папена в Гітлеровій кабінеті за с'явають "барони", як міністри господарства, фінансів, праці війни, і т. д. З поважніших міністерств тільки внутрішні справи дали барона кандидатів фашистів — Фрікові.

З цього складу нового німецького уряду бачимо, що "барони" й Гітленбург не пішли на канізуліцію перед фашистами. Гітлер мусів виконати зі своєї програми все те, чим він уміє притягати зобов'язав маси німецького мільйонів до своєї партії.

Смішно булоб Гітлерові в такому кабінеті починати з баронами розмови про "національний соціалізм", про скасування відсотків з капіталу, про боротьбу за "жидівський" капіталізм і т. ін. "Незмішні" 20 і чимсь током програми німецьких фашистів з "рево-

Гітлер назвав "злочинним" революцію 9 листопада 1918 року, яка скинула царя Вільгельма й усіх королів та князів у Німеччині. "Форверт" пишав: "Ви говорили про "дистоподвійні злочини". Але без цього "злочинного" не був би ніколи чимось з робітництва, як Ви, німецький міністр-президент" Поразка Німеччині в війні! Але великі землевласники як Ольденбург-Януса, хвалилися, що лишать поля і газонів, щоб не продалати дешево збіжка державі в часі світової війни. Через такіх баронів настав голод і фронт упав.

"Колі за безробіття в Німеччині винні "марксист", то чому безробіття люте в Америці, де "марксист" не грають майже ніякої ролі в політиці? "Марксист" (соціал-демократ) пише "Форверт" мали ілюзії в Німеччині тільки п'ять років, а 9 років урядували католики й наві і монархисти, теперішні спільники Гітлера". "Форверт" запитує Гітлера: "Де Ваша боротьба проти "спекулянтського капіталу"? Де боротьба за вивалення банкових і біржових магнатів? Пан фон Папен Вам цього не дозволяє".

Тому, що Гітлер нападає у своїй промові на "класову боротьбу", "Форверт" зауважує, що тепер кабінет Гітлера буде вести класову боротьбу згори, в інтересі великих землевласників і капіталістів.

"Ви лютували проти большевизму, — пише "Форверт" — хоч большевизм для Німеччини не страшний, поки існує демократія, проти якої він боїться так як і большевизм".

Ще не вдалося до виборів у Німеччині. Все намілилося фронти політичної боротьби. Це, передовсім, єдиний фронт робітничих професійних союзів боїться від уряду Гітлера-Папена зниження платень і дальшого зникнення допомог для безробітних. Робітничі юніони протестували проти Гітлера в телеграмі до президента Гітленбурга.

Є спроби утворити єдиний фронт соціалістів та комуністів проти фашистів. Але Москва напевно на це не погодиться, бо це вже стало символом віри в комуністів, що для них соціалісти — "голов-

мандатів у нових виборах до парламенту? І що може статися, коли комуністи зрозуміють в'язку з 100 мандатів на 200? Чи не збудить спроба проголошення диктатури в краївої домашній війни, в якій може загинути тисяча культурно цілої великої держави? Все тепер що дня відбувається краще сутинки на вулицях німецьких міст. Будучність Німеччини вкрита густим туманом.

ПЕРЕМИНА АДМІНІСТРАЦІЇ

Дня 4. березня уступив президенту Гітлеру, а вступив в уряд новий президент, Рузвельт. Зміна в уряді настала на основі рішення виборців минулої осені. Це рішення було видане подавляючою більшістю, яка не лишила найменшого сумніву, що нарід Америки хоче переміни керманів.

Не зважаючи на це подавляюча більшість американського народу, не можна сказати, щоб уступивши з урядом президент був відкинений через якісь провини зі своєї сторони. Правда, Гітлер не відзначався прикметами великого лідера; передовсім не проявив відважливості рішучості, потрібної в такі критичні хвилі, як теперішня криза. Однак він відзначався завданіми прикметами, які теж дають право вважати його за президента так багато. Його уважалося мало що не за чоловіка, котрий має дати нам доради, якого не дала адміністрація Гітлера. Рузвельт має нарід за собою. Йому вірять, у нього вірять, на його надії, мовляв, мало що як Бог.

Тому демократична адміністрація мотимає краще працювати, ніж могла за останні два роки републіканська адміністрація. Але і їй потрібна така маса безпечка: Кризис тільки переконали, що ні президент, ні його нарід не може дати тих усіх благ, яких вони ждуть від уряду, то ніхто не мали прийти безнадійності, на місце довіри до партії — недолір. І можливо, що демократична партія не зробить найкраще при найкращій навіть волі, і тоді вона не може оудит за те, за що він не винуватий.

Михайло Шенченко.

ВІЙНА

І. До стації "Криві Гірки" тріть рота митно доїхала — екстра. А на стації "Криві Гірки" прийшла чутка, мовляв, неправильно ідемо: постановлено приказом, хто на фронт — грошенята згори за два місяці. Гарно. Віддай грошенята. Фунт хліба й грошенята — урожай не урожай.

А тут іше Хведірко Лохмат. — Філософ у всіх справах: — Справедливо, — каже — поставлено найвище начальство.

А від кого домагається? Все начальство наперді, а півротний Овчинник — шадара, тай сам не в курсі.

Добре. Не можна хтати. На стацію вийшли, Гуртмаки шляються. Торговця почала якась. Аж бачать: стоїть баба біля дзвінка, мотузкою держить і дуже жалібно плаче. Тут же вояк з рушницею до неї прискакує.

— Прошу, — каже — чесно, бабо, віддай від двозвона. Бію на місці — треба дзвонити, бо побіт пасажирський.

А бабо йому таке: — Не віддай, добродію, від двозвона. Війн ричинію, Христя ради... Віддай лисичий кожух, п'ять фунтів масла. А Хведірко же тут. Нарід розпівав ружою.

іше. До цехзаву товариші, Двері камиром розбили. Добра там видімо-невидімо.

Баба тут зверещала тоне сенькою: — Он він лисичий кожух, нять фунтів масла.

А кожне її слово слюзою вмиє.

— Несправедливо воно, — рісали люди, оглазуючи лисичий кожух... Це дуже несправедливо.

А тут нараз Ерш боїчюк в темнім куті знайшов. Ружою по боціви поліскує, а сам таке: — Гей, братіки, та неж масо!

— Правдіське масло, — о звалися люди, виконуючи боїчювку з цехзаву. — Правдіське масло. Одні жинть пинишн жинтям, а інші загубають у мерзоті.

А Ерш усе ружою по боїчювочі.

— Дійсно — каже — гарнеєне масло. І яка може бути війна? І який державний маштаб?

Тут усі зараз закрячали: — Не треба грошей, коли так... Без грошей подемю, братіки, — екстра.

2.

А дуже гарно жити на провінції. В столицях зовсім не вистачає хліба, а скільки, парканна оповістка наклеїли. Дивляться дуже прохажі, кишено, а Перто Ступа... Шож не таке, горожані? О: з оповістка... На паркані театральній а мортків спеціального призначчя — столична трупа "Про-

менда". Славні знаменитости. Понижеє клатчик паперу, а на ньому: "Оригінальна перська отоманка за половину ціни за дозволом житлової комісії".

А рядом оповістка — більша всіх: "Воєне положення. Ходити до самої. Товіца пів фунта... Білогорядці й бунтівники... Штука! Якеж таке, горожані? Смішно — до самої години. Коли, скажімо, секретар виконкому, товариш Бінків, у дев'ять любовній сходили виничані. Любовну він інтрижку мє з літа — місяця, а він у дев'ять на Урничків мості. Урничків міст аж за тюрмою, на кімні міста. Гм! Смішно — до самої, коли доктор Гогдзів... Тьфу, ти, бісе! А командант, командант же як з огородем?"

Гм! Штука.

3.

Прідслідник виконкому Петро Ступба з бальжоно слова кидав: — Білогорядці й бунтівники... Розбрітні... Притягують. Дуже гарно й до того говорити прідслідник виконкому... Ленече — говорить, а сам ружою ось так за ремінь. Для істощення, і до подання на всіх ріп. Інші так за одержу або, скажімо, смішно навіть — у Шож не таке, горожані? О: з ремінь... Ганьба — казав віддай мортків спеціального призначчя та подвоїв ряди.

Котелки на плечах заделенхотили. Переморгулис багнети з сонцем. Напружились коники. Коники дуже напружились — гадляти жаль. Бо й якежж — гармата трицвелева, гарматне дуло більше від коня.

Гармату що біля стації поставили дулом у далечині. Конічки розпярли — хай-пастується. А самі в розстріль. Поїзд ледви до стації дійшов — як закрячить, як рухнуть мортки.

— Зброю! Зброю, сучі сини, складайте!

Видивлявся трета рота. Із "тепелушок" (огріваних вагонів) визилась.

А попереду Ерш із четвертого ваду, вноєм вєтсья й у усіх зібдухте:

— Не піддаймося, братіки! Годі складати зброю. Викоти-мо, братіки, товаришу Хвєдире, кулмет та й, будь ласка, стрілямо, бабахнемо по морткам.

І стріляли би (жинуть одні пинишн жинтям, а інші гинуть у нужді), так Хведірко тут вступив.

— Зовсім справедливо, — каже — товариші. Чиж можна щось такого: лисичий кожух, п'ять фунтів масла... Як? — підійшли ближче мортки — лисичий кожух і мортки спеціального призначчя. — Як? — казав командант, — Сідай, — кричить — трє-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

DIRECT BARTER OF GOODS. Thousands of people without jobs or money have formed organizations and are resorting to the barter of goods and services.

Although only a meager standard of living is afforded by any of these organized cooperative exchanges, they at least are satisfying the necessary needs of destitute people who would otherwise be dependent upon charity.

Students of history can recall that in ancient times bartering was the only possible way to carry on trade. Money did not exist in those days.

Bartering was also a common practice in early American history. Shortly after the Revolutionary War, the newly organizing union met with serious financial troubles.

A good example of a highly developed barter enterprise is the Midwest Exchange Incorporation which has been established at Yellow Springs, Ohio.

clearing-house where any person may bring any article or farm product he or she wishes to trade and receives in exchange goods or credit.

The system of barter nearly always has accompanied periods of economic or financial stress.

Never before in our country has the system of barter been so well organized and on such a large scale as it is now, during this depression.

It is now too early to see what role barter will play in normal times, but there is no doubt, it will become important to the people in this country if the depression continues for a few more years.

Mary Kusy.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Протестантизм віче.

Заходом відділу О. Д. В. У. відбулося 5 лютого 1933 року в нашій громаді протестантизм віче проти лядської неволі, яку тепер переживає український народ на «воій власній землі».

У протестантському вічу взяли участь всі братства й товариства та взагалі ціла протестантська громада. Перед початком віча парохійський хор під проводом дяка вів відспівання американської гімн «Май Контри» й українську пісню «Ой та закурляв Стрілець Сичовий».

О. Д. В. У. Василь Гричук

ПОКЛИК

(Початкові букви цього вірша (жиротика) дадуть гласо часу).

Разом Українці, гуртимося в ряди, І збираю сил, готуємося у бій! Життя щасливе жде нас у мети; Миж ножи гострішо в рідний край свій.

Митро Пасічник.

AMERICAN BOOKS CONTAINING INFORMATION ABOUT UKRAINE REVIEWED IN THE UKRAINIAN BOOK COLUMN OF SVOBODA CAN NOW BE OBTAINED IN SVOBODA.

- THE EUROPEAN HERITAGE, Watson Kirkconnell ... \$2.00
IMMIGRANT GIFTS TO THE AMERICAN LIFE, Allen H. Eaton, illustrated ... 3.00
RUSSIA: A SOCIAL HISTORY, D. S. Mirsky, illustrated ... 6.00
OUR LITTLE UKRAINIAN COUSIN, A. & C. Winlow (for juveniles) illustrated ... 1.00

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY N. J.

розпочав віче, покликуючи на секретарів В. Коланджело, П. Гринів, Ануу Бігуні, М. Росоловського. Так само він покликав по два делегати з кожного братства й товариства, а вітак запросив представителя Українського Народного Союзу, М. Мурашка, провідника віче. Добр. М. Мурашко пояснив збірним, що це віче скликано тому, що Ляхи переслідують наших братів.

Прийнявши головування на вічу, добродій М. Мурашко покликав до голосу місцевого пароху о. Василь Турулу. о. В. Турула розповів присутнім, чому тепер наш український народ та виступає проти поляків, які не хочуть згодитися на українську самостійність.

Після о. Турули представив добродія Т. Свистуну з Філадельфії. Цей бесідник представив публіци, як український народ тяжко терить під пануванням чотирох ворогів.

цивілізації. Добродій Т. Свистун подав приклади, як розгладити український ворог старі зніщити українську націю.

Ляхи стараються зніщити цю організацію й арештують тих, хто до неї належить. Потім бесідник докладно розповів про минулу українську боротьбу з ворогами, коли була своя армія, та про теперішню революційну боротьбу.

На закінчення п. Т. Свистун сказав, що приїде час, коли знову підуть наші герої Сичові Стрілець від Карпат до Дону, від Кубані аж до Саянських гір.

Добр. М. Мурашко покликав присутніх до жертв на поміч визвольної боротьби. Жертви зложили: А. Ганцик 2 дол.; п. до л.: В. Гричук, Мих. Микитинський, Н. Грабовський, П. Паснак, В. Кіслик, П. Гринів, А. Пликовський, Д. Матовський, В. Мельник, В. Луцишин, М. Севицький, М. Мурашко, Д. Антонів, К. Шевчук, В. Пликовська, В. Коланджельський, Р. Шереліт, А. Бінашевський; по 50 цт.: А. Василіна й А. Стрілець. Разом 21 доларів. Дрібними жертвами зібрано 19 дол. і 66 цт.

Потім говорив Литовень Франц Светікас, котрий розповів про те, що Ляхи забрали в Литовіці навіть їх столицю Вільню, чому те тепер точиться між поляками та Литовцями завзята боротьба.

Ляхи заморудували литовського героя Юозифа Баганаваска за те, що він виступав за визволення литовської столиці Вільня й згинув з руки польського ката так само, як згинувли наші Данилишини да Біласі.

Потім Т. Свистун прочитав протестаційні резолюції, які прийнято одностайно. Резолюції ці вислали до Ліги Націй, до Вашингтону, до Лон-

дону й Парижа. На закінчення п. Т. Свистун ще промовив до української молоді в англійській мові. Він закликав нашу молодь піддержувати змагання українського народу всіма можливими способами.

Секретарі О.Д.В.У.

ШКАГО, ІЛЛ.

Жертви на Виставу.

В Гентрекс, Міш., д-р А. Т. Кібуей зібрав на виставу сідують жертв: п-р А. Т. Кібуей 10 дол.; п-р до л.: М. Гішук, П. Ганцик; по 2 дол.: П. Г. Марко, Василь Нічип; по 1 дол.: Микола Саломат, Василь Байор, Т. Кирилук, Михайло Фейс, Анатрій Галамата, Іван Козій, Микола Беско, Аша Романів, Юліан Цебринський. Разом 33 дол.

PHILADELPHIA, PA.

Activities of the Ukrainian Institute.

The Ukrainian Institute of Philadelphia, with a membership over the century mark, is certainly doing its share in disseminating the name of Ukraine here in Philadelphia.

On Saturday, February 25, 1933, a group from the Institute gave an entertainment at the Philadelphia General Hospital Auditorium.

On Sunday, February 26, at the 23 and Brown Street Hall, the Institute held its monthly social gathering and reception.

Among the distinguished guests were ten prominent American women, among them: Mrs. J. M. Caley, National Vice Pres. of the D.A.R.; Mrs. Percy V. Schelly, of the Independence Hall Chapter; Mrs. Horace M. Jones, State of Pa. Patriotic Education Chairman of the D.A.R.

Ukrainian embroidery work was displayed, which the Americans admired highly. An interesting talk was given on the "History of Ukraine" by Alex Yaremko.

ПОСМЕРТНА ЗГЛДКА.

Юлія Заруба, сестра Теоді Галяки, членця Тов. Вільні Кошки села Роспівня, відділ 196 У. Н. Союзу, в Джерси Сіті, померла в неділю, 5 березня, в годині 8-їй рано. Похорон відбується з дому жалоби, 53 Суекс ул., в середу, 8 березня, в годині 9-їй рано до гр. кат. церкви при Суекс і Грін ул. Покіна похороняла родом з Поморня. — Хай земля буде їй пером.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана, складаю щирю подяку головному урядникам У. Н. Союзу за скоре виконання мені поспертого на поштомому бл. н. Матвію Романішину в сумі \$500. Також дякую за уделецію меню членства в фонд за віковий запомоги з фонду за віковий запомоги в сумі \$75, котрі стали мені великою поміччю.

Марія Романішин.

Я, нижче підписана, складаю щирню подяку головному урядникам У. Н. Союзу за уделецію мені запомоги з фонду запомогового в сумі \$500, котрі я виразила мені великою поміччю.

А. Джинджиристий, член від. 191 У. Н. Союзу.

геройська у вагоні. Демю на позицію лядській бити!

А за третьою більшою стацією з поїзду вислі. Ціліною тут тридцять верств — і позая.

Кішню розгорталися рота по дорозі. А попереду Овнички. Овнички комасом покрутіть, на ману гласне тай не без помилки, наче по Невському проспекті.

Небаром у бріль село прийшли. На ніч по троє на хатах розмістилися. Федір і Ери найшайхату зайняли, а з ними й Ілля Ілич — рота інтелігентів.

А в хаті тій Американка жила. Дуже гарна. Росинка, та мизного року з Америки вернулася.

Розмістилося їх троє, барбало дять, а Ери уже своєю поїткою веде.

— Я ка, — говорить — братики, товаришу Хведорі-Ери! Який державний маштаб? У лісок би тепер, у землючку. А в зеляничку! — лежить, курині... Та Хведір не слухав — очима говорить з Американкою. — Американка руками по бедрах, Хведір очима — мовляв, гарна, дуже гарна. Американка плещима — мовляв, гарна, та не вапа... Хведір очима відповідає.

— Година не минула, а Хведір уже, як хедів-баба, з Американкою на печі сидить. Ери унизу собою поглядає, а ду сам Ілля тихоскопю: — Співна вона. І який у неї

розум? Зубами гадина цілає... І ні словечком, поки не закінчує. А вже Хведір наш! Він до того доведе, що кішня його доїде бабине кохання... А тут вішня!

— Я ка тепер може бути вішня. В зеляничку би тепер... Воля... Ось і пан Ілля Ілич — інтелігент рота, а, як би сказати, зовсім який сумий. А чому сумний? Вішня. Чоловікові жити треба, а тут вішня.

— Так, — сказав Ілля Ілич. — Таки ново зовсім погано. Головні, радости ніякої. А не, як у ліс. Дальше то про чому так? Що таке з мною тисся нічого — прохручемо, приключилося... Підня голову Ілля Ілич, див шість: Хведько з печі заїзав. — Ох, — каже Хведько — кажи то й такій... з грошима... сто тисяч... З провізів... і дівчина з ним... орна, гарненька, кудерія та тис... Стії, стії! Відкрити ти? Ставить треба. Ех, коби десь ставити треба. Ех, коби десь ставити треба. Ех, коби десь ставити треба. Ех, коби десь ставити треба.

— Так що? — Так, Останусь. Сама Американка пораділа. «Останвайся» — каже — криси я закохав, вас до сунари до раячку, а раяч, як начальство сплятається, скажу? «Пшши!».

Добре.

Американка літарісно свігала. Хведір з нею поїд рукою, а Ери і рота інтелігентів зазізав. — Тут, — відсунула засувку сам Ілля тихоскопю: — Співна вона. І який у неї

розум? Зубами гадина цілає... І ні словечком, поки не закінчує. А вже Хведір наш! Він до того доведе, що кішня його доїде бабине кохання... А тут вішня!

зна, на Малій Охті. І то у ветеринарного фельдшера Цанганко. Хе-хе. Та дуринці, що життя погане. Життя погане, та вбогається, другу Польща вт. Д. Бесідник пригрозив, що більше не прийде, чому трошки, а таки приємно. Чужої язюки не любимо, а в своїй любимося. Шо ж розбіжника треба... Хе, хе... Простієнка доріжка.

— Проста доріжка в ліс, братики, товаришу Хведорі — бормотар Ери заснилочку. — Кажуть, появилася отаманська-розбіжність. Геройського життя. Грабує, поїзди удинув.

— В розбіжники — думав Ілля Ілич, закрутив очі. — І ка, що мене здержить? Росія... Гм... Може, Росія вже й нема, то і Росія нема. Себто є, лише все жде живуть вони? Може бу, все як я, може бути, в усіх велике, «седеоно».

На раном заснули всі три й бачили сні.

Вже й сонце продирається всім щілинами в сушарі, а Ери спить — розкинувся, лише всімкісне, сам з золотих пасмуток, наче зебра.

А Хведір усе лише кризь щілину заглядає. Та якось тихо на дворі: куди ходять, ось свиня біля самого носа хрюскає, а більше нікого не видно. Шо ж це за причина? Рота інтелігентів також до щілини — нічого. Ери пробує: — Тфу, — каже — братики, вікно глянув, а в вікні бабусин

на ганок вишля.

— Пст, — поискав до неї Хведорі — ти чортова бабо. Гм... Шо це? Не чуч, чортова бабо, дуця й у не!

— Простієнка доріжка. — Зараз, — каже — братики. І сам по подвірню тино. Та зараз прибіг назад — очі вибулиши і сам як не той!

— Нема — каже — Американка. Втекла, чортва Маруська. З пірвотним Овничком зовсім забрала. Сама бабуся — дуця й у не — призначася. Мовляв, пірвотний Овничкин під вечір вістового записав, а під ніч і сам у гості. Жерли — каже — навіть дуже багато, й усе товсте, й спати розум лягає. А рано пірвотний з дому й Маруся з ним. Зовсім забрала; чортва Маруся. Шо ж тепер? Гріб.

Вийшли на двір. Пішла, мабуть, той сід загнув.

Глянув Хведір на сонце, на дорозу глянув. І куди пішла? В яку сторону? Без комаса годі знати. — Ех, зломила Американка життя! Похоронила, чортва Маруся. Навіть дуже сумно зложилася обставини. Глянув Хведько Лохматкин на Марусину хату — серце ніе. — Краусня, — подумав. — Вікно глянув, а в вікні бабусин

як остогло глядти.

А тут Ери, лише усмішка. — Шо ж, — повідає — братики, товаришу Хведорі — доля.

— І яка там вішня? І який державний маштаб? У ліс підемо. Проста доріжка без комаса. І всі три почепали в ліс.

Бродили лісом до вечора. А вечером повіса над болотом сіра хмара й тоді все здавалося чортівською поманою. Вогонь розожгли веселий, одначе невесело було. До ранку пересидли навіть дуже сумні, а рано даше пішли.

Проїшли небагато — верста п'ять, і параз скрикнув Ери: — Лути!

Справді. В далі тисенько дзвеніли дзвонички. — Лути! — простогнав Ери. — Таскайте колоду... Тащить же колоду, дуля вам у не. Одначе ніхто не ворохнувся.

А в Ери паучі руки — дуже йому тяжко з рова колоду таскати.

Всєж такі витягнув колоду та викотив на дорозу.

Вий пілками по камінью коні, а за скрутком показався жовта повозка з подорожниками. — Стії! — закрячав Ери. Ходім же, братики, товаришу Хведорі.

— Стії, стії! — повторив Ери і добув нано, підбігавчи. — А-а — дико закрячав подорожники. Скорчили коні, ліс ахнув тисенько.

— Братики, — тонко скричав Ери — тек годі. Він револьвером... І хотів у ліс. Одначе впаплице у болото тай затих.

Вистрелили двічі порожній. Підковами залзвеніли коні й пропала жовта повозка. — А на колосі сидів Ілля Ілич і сумно глядів на Хведьку. За Хведьком — червоный сід. Хведькови тяжко повзти.

УКРАЇНСЬКІ БАТЬКИ повинні читати, писати та говорити. Докладне записання наших дітей рідної мови, читання й писання, та залучення до розвитку української культури, свідомості й знання, поширення української газети й книжки. Всі знають, що найкраще й найкраще можна вичити дітям української мови й писання на читанках нової системи укладу Миколи Матейчука. Першою шляхетна, легкий зміст, першорядне виконання, присутній цій.

Пам'ятайте про те, що Ваші діти вивчили з читанки Матейчука, 45 центів; Друга книжечка, 45 центів; Третя книжечка 60 центів; Четверта книжечка, 75 центів. Доставка можна у SVOBODA, Jersey City, N. J.

